

Istraživanje crnoprugastog trstenjaka (*Acrocephalus melanopogon*, Temminck, 1823) u Parku prirode Hutovo blato i prvi nalaz azijskog zviždka (*Phylloscopus inornatus*, Blyth, 1842) u Bosni i Hercegovini

GÁBOR HORVÁTH¹ & BARNA TARJÁN²

Horváth, G., Tarján, B., 2019: Moustached Warbler (*Acrocephalus melanopogon*, Temminck, 1823) research at Hutovo blato Nature Park and the first record of Yellow-browed Warbler (*Phylloscopus inornatus*, Blyth, 1842) in Bosnia and Herzegovina

In the period from 27.10.2019. to 1.11.2019, a total of 541 individuals of 20 bird species were ringed at Hutovo blato, and 31 individuals ringed in Croatia and Hungary were recaptured. Common Reed Bunting (*Emberiza schoeniclus*) was the most numerous among the ringed species. Yellow-browed Warbler (*Phylloscopus inornatus*) has been recorded for the first time in Bosnia and Herzegovina.

Key words: Moustached Warbler, Yellow-browed Warbler, Hutovo blato

UVOD

Društvo za zaštitu ptica Kiskunság (Kiskunsági Madárvédelmi Egyesület) od 2002. godine saraduje sa istraživačima koji prate migracije crnoprugastog trstenjaka sa ciljem otkrivanja lokaliteta na Mediteranu i Balkanskom poluotoku na kojima se ova vrsta, koja je dobar indikator promjena u staništima, susreće tokom migracije i zimovanja. Tokom 18 godina istraživanje je vršeno u Hrvatskoj, Grčkoj, Italiji, Albaniji, Crnoj Gori i Bugarskoj, kako bi se otkrio položaj trščaka koji bi mogli biti presudni za migraciju crnoprugastog trstenjaka. U 2019. godini po prvi put je organizovano terensko istraživanje u Bosni i Hercegovini u saradnji s lokalnim organizacijama. Otkriveno je nekoliko novih migracijskih ruta i zimovališta, i ponovo su uhvaćene stotine jedinki koje su prstenovane na području između Karpatskog bazena, Balkana i Mediterana.

¹ Pullus Foundation, 8229 Csopak, Veszprémi U. 14, Hungary, gabban9@gmail.com

² Revír Nonprofit Kft. 1213 Budapest, Orsova utca 5. Hungary, tarjanbarna@gmail.com

METODE

U drugoj polovini oktobra 2019. godine dva mađarska istraživačka tima posjetila su Hutovo blato. Prvi tim je na terenu proveo dan i po, a drugi sedam dana. Za istraživanje i monitoring ornitofaune tršćaka korišten je metod prstenovanja korištenjem aluminijskih prstenova od kojih svaki ima serijski broj. Sve informacije o jedinki sa svakim pojedinačnim prstenom su unijete u elektroničku bazu podataka. Za hvatanje ptica korištene su tri mreže postavljene u tršćak u vodi, i još pet mreža postavljenih u suhe tršćake i među grmlje. Da bi se povećale šanse za hvatanje crnoprugastog trstenjaka, korišten je i playback metod, jer je poznato da ovu vrstu pjev mužjaka privlači i van sezone gniježdenja.

REZULTATI

U periodu od 27.10.2019. do 1.11.2019. na Hutovom blatu je prstenovano 20 vrsta i ukupno 541 jedinka, od čega je najviše prstenovanih močvarnih strnadica (*Emberiza schoeniclus*).

Tabela 1. Pregled prstenovanih vrsta na Hutovom blatu od 27.10.2019. do 1.11.2019.
Table 1. Review of birds ringed at Hutovo blato from 27.10.2019. to 1.11.2019.

Vrsta Species	Datum Date						Ukupno Total
	27.10.	28.10.	29.10.	30.10.	31.10.	1.11.	
1. <i>Acrocephalus melanopogon</i>	24	14	19	7	4	4	72
2. <i>Acrocephalus schoeniclus</i>	6	8	1	2		1	18
3. <i>Emberiza schoeniclus</i>	30	48	43	29	16	12	178
4. <i>Parus caeruleus</i>	10	14	7	11	9	9	60
5. <i>Phylloscopus collybita</i>	9	9	5	10	2	4	39
6. <i>Erithacus rubecula</i>	10	8	8	5	4	5	40
7. <i>Turdus philomelos</i>	3	2	1	1	3	7	17
8. <i>Troglodytes troglodytes</i>	2	6	2	6	1	4	21
9. <i>Prunella modularis</i>	7	2	8	3	5	1	26
10. <i>Sylvia atricapilla</i>	3		2	1	2	1	9
11. <i>Turdus merula</i>	1	1					2
12. <i>Remiz pendulinus</i>	3	2	6	1	1	1	14
13. <i>Carduelis chloris</i>	1						1
14. <i>Fringilla coelebs</i>	1	2	2	1		4	10
15. <i>Cettia cetti</i>	2	3	4	6	1	3	19
16. <i>Passer montanus</i>		1	1	1	2		5

Tabela 1. Nastavak sa prethodne stranice / Table 1 Continuation from previous page

Vrsta Species	Datum Date						Ukupno Total
	27.10.	28.10.	29.10.	30.10.	31.10.	1.11.	
17. <i>Parus major</i>		3		1	2	1	7
18. <i>Passer domesticus</i>				1			1
19. <i>Phylloscopus inornatus</i>					1		1
20. <i>Regulus ignicapilus</i>					1		1
Ukupno (Total)	112	123	109	86	54	57	541

1. Crnoprugasti trstenjak (*Acrocephalus melanopogon*)

Oktober 2019. godine bio je mnogo topliji od prosjeka, tako da vremenski uslovi nisu prisilili ovu vrstu da intenzivno migrira. Prema našem iskustvu i na osnovu podataka prikupljenih tokom dugogodišnjeg perioda, vrhunac migracije trebao bi biti između 10. i 20. oktobra, ali 2019. godine je bio pomjeren. Stoga se rezultati praćenja ciljane vrste mogu smatrati uspješnim (Tabela 1). Tokom istraživanja zabilježeni su podaci o ponovno uhvaćenim jedinkama prstenovanim u svim značajnim gnjezdilištima u Mađarskoj.

2. Azijski zviždak (*Phylloscopus inornatus*)

Tokom istraživanja zabilježena je jedna jedinka ove rijetke selice, što predstavlja prvi i za sada jedini nalaz u Bosni i Hercegovini.

Azijski zviždak je monotipska vrsta. Njegov areal obuhvata Sibir, istočno od planine Ural, sve do obala Ohotskog i Japanskog mora, a na jugu se proteže do sjeverne Mongolije i sjevernih strana planina Tanšan i Hindukuš. Gnijezdi se u gustim šumama breze, topole i vrbe. Jesenska migracija počinje krajem augusta. Glavna zimovališta nalaze se u jugoistočnoj Aziji, a tokom migracija se može susresti uglavnom na staništima obraslim grmljem, uz jezera i rijeke. Ova vrsta je jedna od najčešćih azijskih ptica koje se bilježe na području Evrope.

Jedna jedinka je uhvaćena 31. oktobra, tokom prvog obilaska mreža u rano jutro. Ptica je pronađena u mreži koja se nalazila u mjestu na kojem se spajaju suhi tršćak i šibljak vrbe. Na osnovu veličine krila, utvrđeno je da se radi o odraslom mužjaku. Ptica je bila u dobrom fizičkom stanju, sa vidljivom rezervom masnog tkiva. Nakon prstenovanja ptica je puštena i odmah je odletjela.

Slike 1.-3. Azijski zviždak na Hutovom blatu, oktobar 2019. (Foto: Gábor Horváth)
Figure 1-3. Yellow-browed warbler at Hutovo blato, October 2019 (Photo: Gábor Horváth)

ZAKLJUČAK

Aktivnosti prstenovanja ptica tokom sezone migracije u oktobru pokazale su se vrlo korisnim. U kratkom vremenskom periodu (sedam i pol dana) uhvaćena je 541 jedinka 20 različitih vrsta ptica, a 31 jedinka prstenovana u Hrvatskoj i Mađarskoj je uhvaćena ponovo. U slučaju dužeg boravka na terenu može se očekivati veći broj migratornih vrsta ptica, uključujući i rijetke vrste.

LITERATURA

- Hadarics, T. & Zalai, T. (2008). Nomenclator avium Hungariae – Magyarország madarainak névjegyzéke, MME, Budapest, p. 186, 193.
- Svensson, L. (1992). Identification Guide to European Passerines – Útmutató az európai énekesmadarak határozásához, MME, Budapest, p. 218.

SUMMARY

In October of 2019 two Hungarian researcher groups have been dealing with Moustached Warbler migration research in Hutovo blato. This project is a part of long term and successful program aiming to gain information of the migration habits of the species. We gained new information about the migration tactics of this species, but also recorded a Yellow-browed Warbler for the first time in Bosnia and Herzegovina.